

א) בדפר"ר, מקום
אמח"ל
ב) ימות נב, א עליל פה
ושי, ס"א מאי היא
אילימא, ז' נגלל א"ל,
ו ימות קט. ממות כ: כ:
דמים א"ל, נעל ס"ג,
ז' נב"ף ור"ש א"ל רב
שישא ופי"ר נוסח רב
שינא ברב אידא,
ח) ז"ל וחקרי ל"ל לנקט
ע"ל מקום
אמח"ל קאמר. רש"י,
ו נראה צ"ל רב הונא,
וכ"נ מתיבס האר"ש,
יז) צ"ל רבין. רש"י,

תורה אור השלם

1. לקה יתבין בין
המשפטים
שרקות ע"ד לפלגות
ראובן ודולים חקרי לב:
שופטים ה טז

מוסף רש"י

כל קלא דבחר נישואין
לא חיישין ליה. וישא
שנינו לדידין קלא,
דמין י"ל שמה ע"ד
מקודשת לפלוני, מקודשת
ואסורה לישא לאחר עד
שיתן לה אוחו פלוני גט,
הו מיני שאלה הולק קודם
שמשא לאחר, אבל י"ל
לאחר נשואין לא חיישין
ליה (וע"ל א"ב).

מוסף תוספות

א. אפילו אם באו נשים
ואמרו כך היה נקדשה
בפניו אפי"ה אין כאן
חשש מ"ס
ב. שאומרת אשת איש
היתיר וגורשה אני שיש
להאמינה מטעם הפה
שאסר הוא הפה שחתי.
ג. וימות קט ק"ג ד"ה
באמה. ד. וא"ל לרב
הונא כתיב אריא לא מצאו
דבר על בורין (ו) ומגרש
שני ונשא ראשון לא
אפילו מצאו דבר על בורין
גמ. וי"ל דלא מצאו דבר
על בורין איצטריח ליה.
ה. רש"י ושי"ק ע"פ משותט
ז. גלגל אמתי סימן כ.
ח. דאיכא למימר
דקידושי קמא קידושי
שטות היה ואין זה מחזיר
גרשתו. רש"י ושי"ק ע"פ
ש. ה. מראשית ק"ג
הלמודא למימר בהא
והלכתא מותרת לשידה
אילמא בראשונה איה
מותרת לשידה. רש"י.

פסקי ר"ד (המשך)

לא צריכה גט משני פ"י
אפי"ה שיקדשה השני
קידושין נמורים בעיני א'
מיילא מילתא דקידושי
דקמא הווי קידושין והקול
היה אמיתי תנא מן השני
בלא גט. ופליגי דרב הונא
דאמר דרב הונא אשת איש
שפשתה ידה וקבלה
קידושין מאחר מקודשת
כדיב המונא דאמר רב
המונא האשה שאמרה
לבעלה גירשתני נאמנת
חוקה אין אשה מעיה
פניה בפני בעלה. ואירך כי
איתמר דרב המונא בפניו
אבל שלא בפניו בעיה
ומעיה והלכתא כרב
המונא ואין הלכה כרב

הונא: לא מצאו דבר על בורין מיהו. אמר רב הונא מגרש ראשון ונושא שני ונושא ראשון לא מיט' אתא למימר מחזיר גרשתו מן האירוסין. רב שינא בריה דרבא אמר אפי"ה מגרש שני ונושא ראשון מימר אמרי עיני רבני בקידושי ראשון קידושי שטות הווי. יצא עליה קול מזה ומזה מהו. פ"י שאין עדים לא לראשון ולא לשני אלא שגם לשני יצא קול עליו אמר רב פפא אף זה מגרש ראשון ונושא שני מוקדמא רב פפא אף זו ש"מ בביתא כרב הונא ס"ל וליהא לרב שינא.

והלכתא לא חיישין. ומעשה צ"ל לפני ר"מ בנאה אמת שאלה עליה קול אחר נישואיה שנתקדשה לאחר והיה אוחו הראשון ומותרת לשני מהל דקלא דבחר נישואין לא חיישין גט מן שנתקדשה לה בפניו שריא חוקה אין אשה מעיה פניה בפניו וכדרכ המונא קיימא לן מדרפין מיני' הש"ס בכל דוכתי וצ"פ שני דכתובות (דף כג.) קאמר ליומא דרב המונא תנאי היא לא דכ"ע אית להו^ב דרב המונא ואע"ג דבסוף דמריס (דף א"ב.) דמי רבנא ראיית דרב המונא דמימי מיהה מ"מ כן הלכה ורבה נמי אפשר דלפי האמת סובר כרב המונא:

ובנהרדעא לא מבטלי קלא. אע"ג דהני צ"י רב דשלחו לשמואל הם תלמידי דרב ובסורה מבטלי קלא מ"מ לא הוה מורה להו ללא כפשיה: **ואירך כי** אתמר דרב המונא ה"מ בפניו. וא"ת וכי לרב הונא דרב הוי המונא אפי"ה שלא בפניו הם קלא כהדי' צ"פ דכתובות (דף כג.) דא"ס יש עדים שהיתה אמת איש אינה נאמנת לומר גרושה אני וי"ל דודאי רב המונא לא איירי אלא בפניו אבל להממר להזכירה גט משני סבר רב^ג ה' המונא דלאמנת אפילו שלא בפניו והא דאמר דפסק שני דכתובות (דף כג.) מר סבר שלא בפניו נמי אינה מעיה היינו דלאמנת עם מינו שהיה לה: **אמר** רב הונא מגרש ראשון ונושא שני. ואלא כמ"ל דרב על צוריו פשיטא לרב הונא דלא יגרש שני וישא ראשון^ד ויזין דודאי קדשה ראשון ומקודשת נמי לשני לרב הונא כיון שפשתה ידה וקיבלה א"כ חיישין שגרשה ראשון וא"ס יגרש שני וישא ראשון הוה ליה מחזיר גרושתו מן האירוסין אבל גלגל העמידו על צוריו דאין כי אם קול לקידושי ראשון הוה אמיתא דמותר לשני לגרש ולישא ראשון^ה קמ"ל דאפילו הכי לא יגרש שני כו': **אף** בזה מגרש ב"ו. אליבא דרב הונא קאמר וכן אממר דפסקי הלכתא דמותרת לשניהם לרב הונא קאמר ואומר ה"ר אלחנן דמשמע^ו דהלכה כרב הונא: והלכתא

מעיה ומעיה לא מצאו דבר על בורין מהו א"ר הונא 'מגרש ראשון ונושא שני אבל מגרש שני ונושא ראשון לא מאי טעמא אתי למימר מחזיר גרושתו מן האירוסין רב^ז שינא בריה דרב אידי אמר אף מגרש שני ונושא ראשון מימר אמרי עיני רבנן בקידושי וקידושי מעות הוה יצא עליה קול מזה ומזה מהו אמר רב פפא אף זו מגרש ראשון ונושא שני אמומר אמר מותרת לשניהם ובלכתא ז"ד אחריו שלא מהל שמיעת קול הברה: לא חיישין ליה. אלא א"כ ידעו צ"ד הקול פלוני מהיכן שמע כו' וגזרו שימוש לקול זה: דבסר נישואין. ניסת היום ואח"כ יצא קול שהיום היא נתקדשה לאחר קודם נישואין לא חיישין ליה לאוסרה על בעלה ולא להזכירה גט מצעל הקול שאם אמת ממריכה גט נמאלת אוסרה על זה דמחוקת לקלא ונמאל זה בעל אשת איש וקיימא לן כספ שאסורה לבעל כך אסורה לבעל: דבסר אירוסין. חיישין ומגרש ראשון ונושא שני: לא חיישין ליה. ואינה צריכה הימנו גט שלא מתגנה על זה: **קידושי טורה.** עדים: והעמידו דבר על צוריו. הווי בודקין אחר הקול להעמיד דבר על אמתתו אם אמת הוא או שקר: והויעונו עקרו של דבר: מאי היא. למה הוקים להעמיד דבר על צוריו: ונבנהרדעא לא מבטלי קלא. כדלמרינן לעיל: **מקודשת.** וצריכה גט משני: ואירך. שמואל דלמר העמידו דבר על צוריו למימרל דלא ציעא גט משני: כי אסמר דרב המונא בפניו. דבעל דלמרה ליה בפניו גירשתני אבל קבלת קידושין דרב הונא לאו בפניו הוא ולא דמאל דלרב המונא וליהא לרב הונא: ונושא שני. אם ירצה: אפי"ה למימר קא מחזיר גרושתו מן האירוסין. דלמרי ע"י שגרשה ראשון מחילה קדשה שני ועכשיו חזר ומחזירה: עיניו ציה רבנן. בקידושי שני ולא קידושי נינהו מפני שהיתה מקודשת לראשון ולא יאמרו שגרשה מחלה שהכל לא ידעו בנט שהזכרונה משני: יצא עליה קול מזה. ואח"כ מזה שלא קידשה שני בפניו קידושי מורה אלא קול יצא שקדשה אחר הראשון: אף צו מגרש ראשון. ולא יגרש שני וישא ראשון ואע"ג דקלא בעלמא הווי נמי הנך קידושי שני חיישין דלא לימרו גירש ראשון מחילה וקדשה שני ועכשיו חזרת לראשון גרושה שנתארכה: ומותרת

לחד מבני פלניא אמר רבא אפי"ה למאן דאמר לא מבטלינן קלא בהא מבטלינן קלא מימר אמרי עיניו בהו רבנן בקידושי וקידושי קמן הווי ההיא דנפק עלה קלא דאי קדשה לקמן הגריאה כגדול א"ל רב מרדכי לרב אשי הוה עובדא ואמרו עדיין לא הניע לפלגות ראובן שנאמר י' לפלגות ראובן גדולים חקרי לב: ולכבד שלא תהא שם אמתלא: אמר רב רבה בר רב הונא אמתלא שאמרו אפי"ה מבאין ועד עשרה ימים רב זביד אמר^א במקום אמתלא חוששין לאמתלא איתביה רב פפא לרב זביד ולכבד שלא תהא שם אמתלא א"ל במקום אמתלא קאמר א"ל רב כהנא לרב פפא ואת לא תסברא^ב והתנן ינתקדשה ואח"כ בא בעלה מותרת לחזור לאו משום דאמר' על תנאי קדיש שאני התם דאתי בעל וקא מערער אי הכי נישאת נמי נישאת עבדה איסורא קנסוה רבנן נתקדשה דלא עבדה איסורא לא קנסוה רבנן אמר רב אשי: כל קלא דלא איתחוק בבי דינא לאו קלא הוא ויא"ר אשי יכל קלא דבחר נישואין לא חיישין ליה הא דבחר אירוסין חיישין ליה רב חביבא אמר אפילו דבחר אירוסין נמי לא חיישין ליה והלכתא לא חיישין ליה אמר רב ירמיה בר אבא שלחו ליה מבי רב לשמואל ולמדנו רבינו יצא עליה קול מראשון ובא אחר וקדשה קידושי תורה מהו שלא להו תצא והעמידו הדבר על בוריו והודיענו^א מאי (והעמידו הדבר על בוריו) אילימא דאי מגליא מילתא דקידושי דקמא לאו קידושי מעליא נינהו מבטלינן קלא^ב והא נהרדעא אתרי' דשמואל הוא ולא מבטלי קלא אלא דאי מוגליא מילתא דקידושי קמא קידושי מעליא נינהו לא צריכה גט משני ופליגא דרב הונא דאמר רב הונא יאשת איש שפשתה ידה וקיבלה קידושין מאחר מקודשת מדרב המונא ד'אמר רב המונא ה' האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חוקה אין אשה מעיה פניה בפני בעלה ואירך כי אתמר דרב המונא בפניו שלא בפניו והלכתא

לחד מבני פלניא אמר רבא אפי"ה למאן דאמר לא מבטלינן קלא בהא מבטלינן קלא מימר אמרי עיניו בהו רבנן בקידושי וקידושי קמן הווי ההיא דנפק עלה קלא דאי קדשה לקמן הגריאה כגדול א"ל רב מרדכי לרב אשי הוה עובדא ואמרו עדיין לא הניע לפלגות ראובן שנאמר י' לפלגות ראובן גדולים חקרי לב: ולכבד שלא תהא שם אמתלא: אמר רב רבה בר רב הונא אמתלא שאמרו אפי"ה מבאין ועד עשרה ימים רב זביד אמר^א במקום אמתלא חוששין לאמתלא איתביה רב פפא לרב זביד ולכבד שלא תהא שם אמתלא א"ל במקום אמתלא קאמר א"ל רב כהנא לרב פפא ואת לא תסברא^ב והתנן ינתקדשה ואח"כ בא בעלה מותרת לחזור לאו משום דאמר' על תנאי קדיש שאני התם דאתי בעל וקא מערער אי הכי נישאת נמי נישאת עבדה איסורא קנסוה רבנן נתקדשה דלא עבדה איסורא לא קנסוה רבנן אמר רב אשי: כל קלא דלא איתחוק בבי דינא לאו קלא הוא ויא"ר אשי יכל קלא דבחר נישואין לא חיישין ליה הא דבחר אירוסין חיישין ליה רב חביבא אמר אפילו דבחר אירוסין נמי לא חיישין ליה והלכתא לא חיישין ליה אמר רב ירמיה בר אבא שלחו ליה מבי רב לשמואל ולמדנו רבינו יצא עליה קול מראשון ובא אחר וקדשה קידושי תורה מהו שלא להו תצא והעמידו הדבר על בוריו והודיענו^א מאי (והעמידו הדבר על בוריו) אילימא דאי מגליא מילתא דקידושי דקמא לאו קידושי מעליא נינהו מבטלינן קלא^ב והא נהרדעא אתרי' דשמואל הוא ולא מבטלי קלא אלא דאי מוגליא מילתא דקידושי קמא קידושי מעליא נינהו לא צריכה גט משני ופליגא דרב הונא דאמר רב הונא יאשת איש שפשתה ידה וקיבלה קידושין מאחר מקודשת מדרב המונא ד'אמר רב המונא ה' האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חוקה אין אשה מעיה פניה בפני בעלה ואירך כי אתמר דרב המונא בפניו שלא בפניו והלכתא ז"ד אחריו שלא מהל שמיעת קול הברה: לא חיישין ליה. אלא א"כ ידעו צ"ד הקול פלוני מהיכן שמע כו' וגזרו שימוש לקול זה: דבסר נישואין. ניסת היום ואח"כ יצא קול שהיום היא נתקדשה לאחר קודם נישואין לא חיישין ליה לאוסרה על בעלה ולא להזכירה גט מצעל הקול שאם אמת ממריכה גט נמאלת אוסרה על זה דמחוקת לקלא ונמאל זה בעל אשת איש וקיימא לן כספ שאסורה לבעל כך אסורה לבעל: דבסר אירוסין. חיישין ומגרש ראשון ונושא שני: לא חיישין ליה. ואינה צריכה הימנו גט שלא מתגנה על זה: **קידושי טורה.** עדים: והעמידו דבר על צוריו. הווי בודקין אחר הקול להעמיד דבר על אמתתו אם אמת הוא או שקר: והויעונו עקרו של דבר: מאי היא. למה הוקים להעמיד דבר על צוריו: ונבנהרדעא לא מבטלי קלא. כדלמרינן לעיל: **מקודשת.** וצריכה גט משני: ואירך. שמואל דלמר העמידו דבר על צוריו למימרל דלא ציעא גט משני: כי אסמר דרב המונא בפניו. דבעל דלמרה ליה בפניו גירשתני אבל קבלת קידושין דרב הונא לאו בפניו הוא ולא דמאל דלרב המונא וליהא לרב הונא: ונושא שני. אם ירצה: אפי"ה למימר קא מחזיר גרושתו מן האירוסין. דלמרי ע"י שגרשה ראשון מחילה קדשה שני ועכשיו חזר ומחזירה: עיניו ציה רבנן. בקידושי שני ולא קידושי נינהו מפני שהיתה מקודשת לראשון ולא יאמרו שגרשה מחלה שהכל לא ידעו בנט שהזכרונה משני: יצא עליה קול מזה. ואח"כ מזה שלא קידשה שני בפניו קידושי מורה אלא קול יצא שקדשה אחר הראשון: אף צו מגרש ראשון. ולא יגרש שני וישא ראשון ואע"ג דקלא בעלמא הווי נמי הנך קידושי שני חיישין דלא לימרו גירש ראשון מחילה וקדשה שני ועכשיו חזרת לראשון גרושה שנתארכה: ומותרת

ז"ד אחריו שלא מהל שמיעת קול הברה: לא חיישין ליה. אלא א"כ ידעו צ"ד הקול פלוני מהיכן שמע כו' וגזרו שימוש לקול זה: דבסר נישואין. ניסת היום ואח"כ יצא קול שהיום היא נתקדשה לאחר קודם נישואין לא חיישין ליה לאוסרה על בעלה ולא להזכירה גט מצעל הקול שאם אמת ממריכה גט נמאלת אוסרה על זה דמחוקת לקלא ונמאל זה בעל אשת איש וקיימא לן כספ שאסורה לבעל כך אסורה לבעל: דבסר אירוסין. חיישין ומגרש ראשון ונושא שני: לא חיישין ליה. ואינה צריכה הימנו גט שלא מתגנה על זה: **קידושי טורה.** עדים: והעמידו דבר על צוריו. הווי בודקין אחר הקול להעמיד דבר על אמתתו אם אמת הוא או שקר: והויעונו עקרו של דבר: מאי היא. למה הוקים להעמיד דבר על צוריו: ונבנהרדעא לא מבטלי קלא. כדלמרינן לעיל: **מקודשת.** וצריכה גט משני: ואירך. שמואל דלמר העמידו דבר על צוריו למימרל דלא ציעא גט משני: כי אסמר דרב המונא בפניו. דבעל דלמרה ליה בפניו גירשתני אבל קבלת קידושין דרב הונא לאו בפניו הוא ולא דמאל דלרב המונא וליהא לרב הונא: ונושא שני. אם ירצה: אפי"ה למימר קא מחזיר גרושתו מן האירוסין. דלמרי ע"י שגרשה ראשון מחילה קדשה שני ועכשיו חזר ומחזירה: עיניו ציה רבנן. בקידושי שני ולא קידושי נינהו מפני שהיתה מקודשת לראשון ולא יאמרו שגרשה מחלה שהכל לא ידעו בנט שהזכרונה משני: יצא עליה קול מזה. ואח"כ מזה שלא קידשה שני בפניו קידושי מורה אלא קול יצא שקדשה אחר הראשון: אף צו מגרש ראשון. ולא יגרש שני וישא ראשון ואע"ג דקלא בעלמא הווי נמי הנך קידושי שני חיישין דלא לימרו גירש ראשון מחילה וקדשה שני ועכשיו חזרת לראשון גרושה שנתארכה: ומותרת

הקול פלוני מהיכן שמע כו' וגזרו שימוש לקול זה: דבסר נישואין. ניסת היום ואח"כ יצא קול שהיום היא נתקדשה לאחר קודם נישואין לא חיישין ליה לאוסרה על בעלה ולא להזכירה גט מצעל הקול שאם אמת ממריכה גט נמאלת אוסרה על זה דמחוקת לקלא ונמאל זה בעל אשת איש וקיימא לן כספ שאסורה לבעל כך אסורה לבעל: דבסר אירוסין. חיישין ומגרש ראשון ונושא שני: לא חיישין ליה. ואינה צריכה הימנו גט שלא מתגנה על זה: **קידושי טורה.** עדים: והעמידו דבר על צוריו. הווי בודקין אחר הקול להעמיד דבר על אמתתו אם אמת הוא או שקר: והויעונו עקרו של דבר: מאי היא. למה הוקים להעמיד דבר על צוריו: ונבנהרדעא לא מבטלי קלא. כדלמרינן לעיל: **מקודשת.** וצריכה גט משני: ואירך. שמואל דלמר העמידו דבר על צוריו למימרל דלא ציעא גט משני: כי אסמר דרב המונא בפניו. דבעל דלמרה ליה בפניו גירשתני אבל קבלת קידושין דרב הונא לאו בפניו הוא ולא דמאל דלרב המונא וליהא לרב הונא: ונושא שני. אם ירצה: אפי"ה למימר קא מחזיר גרושתו מן האירוסין. דלמרי ע"י שגרשה ראשון מחילה קדשה שני ועכשיו חזר ומחזירה: עיניו ציה רבנן. בקידושי שני ולא קידושי נינהו מפני שהיתה מקודשת לראשון ולא יאמרו שגרשה מחלה שהכל לא ידעו בנט שהזכרונה משני: יצא עליה קול מזה. ואח"כ מזה שלא קידשה שני בפניו קידושי מורה אלא קול יצא שקדשה אחר הראשון: אף צו מגרש ראשון. ולא יגרש שני וישא ראשון ואע"ג דקלא בעלמא הווי נמי הנך קידושי שני חיישין דלא לימרו גירש ראשון מחילה וקדשה שני ועכשיו חזרת לראשון גרושה שנתארכה: ומותרת

המגרש פרק תשיעי גיטין

צ.א

עין משפט גר מצוה

קב א מיי פיע מהל' אשות הל' כ סנה עשין סח טור שיע אהיע סמון מו ספקי ו:
קב ב מיי פיע מהל' אשות הל' כ סנה עש טושיע אהיע ס' או ספקי ב ובי קעט ספקי ט: ועי':
ג ומיי פיע מהל' עברה ה"ו טושיע עש ס' קעו ס"ג:
קד ד מיי פיע מהלכות גירושין הל' כ סנה עשין ט טור שיע אהיע ס' קיע ספקי ב:

תורה אור השלם

1. כי יקח איש אשה ובעלה ויקח את לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וקנה לה ספר ברייתא ונתן בידה ושלחה מביתו:
2. לא יקום עד אחד באיש לקבל עון ולקבל תפלתו בכל חטא אשר יקרא על פו שני בדמים או על פי שלשה עדים יקום דבר: דברים טו טז
3. ונתן ואיש השכב עמה לאבי הערש חמשים כסף וזו היתה לאשה תחת אשר ענה לא יוכל שלחה כל דבר: דברים כב כט
4. אל תחרש על רעך רעה והוא יושב לבטח משלו כ כט אקף:

לענין רש"י

אדרש"י. לחיור.

מוסף רש"י

כי משמשו בד' לשונות אי דלמא אלא דהא. לשון ב' די לשונות משמשו במקרה, פעמים כה במקום אש, פעמים כה במקום דלמא שמה, פעמים כה במקום דלמא שמה, עומן עטס לדבר, פעמים כה במקום אלא וסובר את דברו שלפניו (ראה ג. עייש באורכו, ובכ"ז חזקוני טז). כל ימיו בעמור והחזיר קאי, לא תהא בשלותיה כל ימיו אלא יחזיקה (מכות טו). דאס גירש ימור (תוספות ה.).

פסקי ר"ד

אמינתו אמר מותרת לשניהם. ופסקי תלמודא והלכתא מותרת לשניהם: בותני' ב"ש"א לא יגרש אדם את אשתו אלא מצא בה ערות דבר שנאמר כי אפילו הקדיחה תבשילו שנאמר כי מצא בה ערות דבר. ר' עקיבא אומר אפי' מצא אותה נאה הימנה שנא' והיא אם לא תמצא חן בעיניו: א"ל רב פפא לרבא לא מצא בה לא ערה ולא דבר מהו. א"ל מרגלי חרומא גבי אונס לא יוכל לשלחה לא ימיו [כל ימיו] בעמור והחזיר קאי בכלל הדבא מאי דעבר עבר. א"ל רב מרשיא לדבא אב [יהיה] בלבד לגרשה והיא יושבת תחתיו ומשמשתו מהו קרי עליה אל תחרש על רעך והוא יושב לבטח אתך. תניא היה ר' מאיר אומר כשם שרעות במאכל כך דעות בגיטין יש לך אדם שזוכר נופל לתוך כוסו וזורקו ואינו שותהו זו מרת פפוס בן יהודה שהיה נועל תמחויו שלו ומימחו ומצו

והלכתא מותרת לשניהם. ומעשה זה לפני ר"ת שיאל על גט אחד קול פסול ותנאי גט שני מפני הללו ולא הרכיזה ר"ת להמתין ג' חדשים מומן גט שני כיון שהראשון היה כבר ולא היה גט שני אלא מפני חששא דלעו והבדל נראה מכאן דלמרי

הכא דמותרת לשניהם אע"ג דממי למחזיר גרושתו מן האירוסין כיון שאין כאן קול בעלמא לא החזירו ואומר ר"י דאין ראה דשאי הכא דהוי קול מזה ומזה ואין דומה כל כך למחזיר גרושתו מן האירוסין אצל בקול מיהא אחר יש להחזיר כדלמרינן לעיל כשלא מאלו דבר על צוריו שלא יגרש שני וישא ראשון אע"ג דקדושי ראשון לא הוי אלא קול בעלמא מ"מ מחמירין משום דקדושי שני קדושי תורה דמי טפי למחזיר גרושתו מן האירוסין: בי משמשו בד' לשונות. מה שפי' בקונטרס דפי (ס) מצא וכו' יציאל וכו' כה סוס כולן משמטין בלשון דהא דאי אפשר שימשו במקום אש דהא דהאי הציאס הקדימה ללרע וכן דהאי כה סוס פריעה וגרשה לירמ דבנתים דחק דהרבה אש ומשמטין בלשון זה כגון אש מקריב מנחת ציבורים אש כסף תלויה עד אש כלו לשמות אש יהיה יוצל לזני שראל כולו הם לשון יודאי: לעיל: ברה דהוי בעדים ברורים בו'. גירושלמא ג' ספין דלמאי אנטרין קרא דלא יוכל בעלה אש שלמה לשוב לקחתה מפינק ליה דבלאו הכי אסור להחזיר קוטמו כיון שיש עדים ועשני לעבור עליו (ס' צג' ג' לאין אן) (ס) ברת שמאי סברי [בין מצא בה ערות דבר והא מצא בה ערות דבר וגו']. ואי ספריס דגרסי צ"ה וצ"ש ואורי' דר"ע סבר כצ"ש דלמרי ערות דבר חדא מלמא דאי תרי מיילי ניהו או ערוה או דבר למא לי לכתוב דבר להקדימה תבשילו כיון דכתיב אש לא תמצא חן בעיניו דיינו מלא נאה משנה מותר לגרשה וערות דלמרי מנא וה"ה הקדימה תבשילו ולפי"ז אמי שפיר הו' דנקט בספריס וצ"ש ולא נקט וצ"ה לאשמעינן אע"ג דשון ר"ע וצ"ש דרשא דערות דבר מ"מ פליגי בצאי והרבי ארלחנן מפשט דר"ע אמי שפיר כצ"ה דאי לאו דאיתר ליה דבר להקדימה תבשילו לא הוה דריש כי מצא בה בלשון אי נמי:

עם אחיה וקרוביה ומניחה ויש לך אדם שזוכר נופל לתוך תמחויו מוצצו ואוכלו זו היא מרת אדם רע שרואה את אשתו ויוצאה וראשה פרוע וטווה בשוק ופרומה ועוד משמש בלשון דהא דהיינו אשר או מפני כלומר מפי שצא אלי העם שהעם צא אלי וכן כי זה משה האשיטי) כי אמרת פן תגזל את בניתי) כי אמרת רק אין יראת אלהים) כולן נדרשין כמו אשר כלומר מפני וכן כי גוע אהרן) לפי הדרכה שדרשהו חמשים) שמפני גועתו וסמלת הענן, וכולו מתרגמין להו ארי שלשון ארי בצרמי משמטם כל לשונות כי בעצרי ואש צאת לשונות צריך אמה לשונות כולן לפי ענייני וכל כי הנפתרים בלשון כאשר כמו והיה כי יציאל) וכל אלו שאין אמה יכול לפותרו בלשון אש דהא דאי יציאל וכן כי תבוא אל הארץ) כי צא סוס פרעה) כי תרבו פרייתם בצרף) כולן לשון דהא הן נפתרים במדרש ספירא וספרי) עשה נזוה וז שצבילה נתנם לארץ צבצר שמירש מכבש כלומר מפני שציפוך וכתבוצוהו אל הארץ אהם זקוקים למזות הללו וכי צא סוס פרעה וגו' לפיכך תקח מרים וגו'. וכל (כ) כגון אלו שאין אמה יכול לפותרן בלשון מפני ונפתרין בלשון כאשר כמו כי יאמרו אליכם בניכם) כי יהיה להם דבר) כולן לשון אש הם: דהא מצא בה מפני שמאל בה הא לא הוי יגרשה. וצ"ה נמי הכי משמע להו לשון מפני מפני שמאל בה או ערוה או דבר ואש לאו לא יגרשה הלכך לא תמצא חן דקאמר קרא היינו מפני שמאל בה דאמרש ציה ולא משום חן של נוי: ור"ע. מפרש ליה להאי כי בלשון אש הלכך תרי מיילי ניהו אש לא תמצא חן של נוי בעיניו כדמפרש דבר: לא מצא בה לא ערוה ולא דבר. לז"ה אגרישה: מסו. מי כייפינן ליה להאדוריה או לא: גצי אונס. האונס את הנערה בתולה: לא יוכל לשלחה כל ימיו. ואמרינן במס' מכות (דף טו.) דהאי כל ימיו קרא ימירא הוא וצא ללמדך לא יוכל לשלחה ואש שלח לא יחא בשילוחה כל ימיו שצ"ז כופין אותו להחזירה ואינו לוקח על צילוהו שנתן הכתוב לעשה של עמוד והחזיר מכלל) דלכל המגרשים אינם צעמוד והחזיר דאי כל (מ) מגרשי נשותיה צעמוד והחזיר למה לי לגלוי ציה: מסו. יש עושש בעבר או לא: שדעוס במאלל דעות בני אדם תלויות באסטניסות של מאלל ומשהה של שהוא איסטניס וקן במאלל ממתת מילאם ויש שאינו איסטניס כל כך ויש שאינו איסטניס כלל כך דעות בני אדם תלויות בצריות ויש מקפיד על פריצות מועט ויש שאינו מקפיד כל כך ויש שאינו מקפיד כלל: פפוס בן יהודה. בעלה של מרים מגדלה נשייא היה וכשיוצא מציתו לשוק נועל דלת בפניה שלא תדבר לכל אדם ומנה שאינה הוגנת היא זו שמתוך כך איצה נכנסת צניינים ומנה תמחיו: ופרומה

מוסרם לשניהם. כלומר אף מגרש שני ונושא ראשון ואפי' רב הונא מודה בזה: בותני' הקדימה. שרפה או ע"י אור שקורין אדרש"י או בזמנה כמו כי אש קדמה בצפי משמע להו או ערוה או שאר דבר מאלל בה לא ערוה ולא דבר:

גב' משום דבר פשטא. היואלת מבעלה מפני דבר ולא מפני ערוה הוא דקאמר רחמנא מותרת לינשא לאחר כדכתיב) והיתה לאש אחר אצל היואלת משום ערוה תהא אסורה לכל: וצ"ש האי דבר מאי עזדי ליה נוי. דהא קרא דוקא בערוה לחוד איירי ואי"כ) ערוה דבדר מבעי ליה כלומר ערוה בעדים: אף לאן צעדים. צרויס. אינה נאסרת עליו משום ערוה אלא בעדות צרויה: וצ"ה. דהא על כרחיני הא לא דבר מפקינן ליה לעדות כדמפרש ליה וואזיל: מי כפיס ערוה דבדר. דמשמע דמאלל בה ערוה בעדים צרויס: וצ"ה. נמי דאי מיעבי להו להכי לעינן לכופו להוציא דלת כייפינן ליה להוציא אלא בעדות צרויה מיכו להכי כתיב ערות דבר ולא כתיב ערוה דבדר ולא כתיב נמי או ערות או דבר כי היכי לידרשה צרויהו דמשמע ערוה או דבר ומשמע נמי ערוה דבדר: כי משמע צארצע לשונות. במקום ארבע לשונות הללו נכתב כי מקום במקום אש במקום פן נצטור אלא במקום אשר. במקום אש כמו כי ימצא בקרקע) כי יקרא) כי תראה חמור כי תפגע) כולו משמע לכשיארע כלומר אש יהיה כך וכן רובן. במקום אלא לסמור דבר האמור למעלה לומר אינו כן אלא כן כמו יציאל לא כי חקת) אינו כן כדכתיב אלא חקת וכן אל תקפון את ידך כי פתוח תפתח לו) אלא פתוח תפתח לו וכמו לא כי צרובו נלין) לא נסור אל צימן אלא צרובו נלין. עין הרעה. במקום פן כי תאמר בלצנך רבים וגו' לא מירא מהם וגו' י) אין אמה יכול לפרש בלשון אש לומר אש תאמר בלצנך וגו' לא מירא מהם אש אלא לא תאמר מירא מהם אין אש נכון ולא בלשון אלא אצל נדרש הוא בלשון פן לומר שלא תאמר כן ובתמיה נדרש כלומר וזכיר מהם אין כי תאמרו מה נדקף לוי) לעולם לא תשיבו אל לצבצס לומר מה נדקף לו וכן כל כי הסומכין לוף אף כי תאמר לא שטורני) אף כי אכזי אענוני) כולן נדרשין בלשון תימה הלכך סוף (מ) פירוש מלמדך פן תאמר כן. ועוד משמש בלשון דהא דהיינו אשר או מפני כלומר יתן אש יושב דבר שזמנה היינו כמו לא חקתי כי יראה) כמו אשר יראה כלומר מפני שיראה וכן מדוע אמה יושב לצדך כי יצא אלי העם) מפני שצא אלי העם שהעם צא אלי וכן כי זה משה האשיטי) כי אמרת פן תגזל את בניתי) כי אמרת רק אין יראת אלהים) כולן נדרשין כמו אשר כלומר מפני וכן כי גוע אהרן) לפי הדרכה שדרשהו חמשים) שמפני גועתו וסמלת הענן, וכולו מתרגמין להו ארי שלשון ארי בצרמי משמטם כל לשונות כי בעצרי ואש צאת לשונות צריך אמה לשונות כולן לפי ענייני וכל כי הנפתרים בלשון כאשר כמו והיה כי יציאל) וכל אלו שאין אמה יכול לפותרו בלשון אש דהא דאי יציאל וכן כי תבוא אל הארץ) כי צא סוס פרעה) כי תרבו פרייתם בצרף) כולן לשון דהא הן נפתרים במדרש ספירא וספרי) עשה נזוה וז שצבילה נתנם לארץ צבצר שמירש מכבש כלומר מפני שציפוך וכתבוצוהו אל הארץ אהם זקוקים למזות הללו וכי צא סוס פרעה וגו' לפיכך תקח מרים וגו'. וכל (כ) כגון אלו שאין אמה יכול לפותרן בלשון מפני ונפתרין בלשון כאשר כמו כי יאמרו אליכם בניכם) כי יהיה להם דבר) כולן לשון אש הם: דהא מצא בה מפני שמאל בה הא לא הוי יגרשה. וצ"ה נמי הכי משמע להו לשון מפני מפני שמאל בה או ערוה או דבר ואש לאו לא יגרשה הלכך לא תמצא חן דקאמר קרא היינו מפני שמאל בה דאמרש ציה ולא משום חן של נוי: ור"ע. מפרש ליה להאי כי בלשון אש הלכך תרי מיילי ניהו אש לא תמצא חן של נוי בעיניו כדמפרש דבר: לא מצא בה לא ערוה ולא דבר. לז"ה אגרישה: מסו. מי כייפינן ליה להאדוריה או לא: גצי אונס. האונס את הנערה בתולה: לא יוכל לשלחה כל ימיו. ואמרינן במס' מכות (דף טו.) דהאי כל ימיו קרא ימירא הוא וצא ללמדך לא יוכל לשלחה ואש שלח לא יחא בשילוחה כל ימיו שצ"ז כופין אותו להחזירה ואינו לוקח על צילוהו שנתן הכתוב לעשה של עמוד והחזיר מכלל) דלכל המגרשים אינם צעמוד והחזיר דאי כל (מ) מגרשי נשותיה צעמוד והחזיר למה לי לגלוי ציה: מסו. יש עושש בעבר או לא: שדעוס במאלל דעות בני אדם תלויות באסטניסות של מאלל ומשהה של שהוא איסטניס וקן במאלל ממתת מילאם ויש שאינו איסטניס כל כך ויש שאינו איסטניס כלל כך דעות בני אדם תלויות בצריות ויש מקפיד על פריצות מועט ויש שאינו מקפיד כל כך ויש שאינו מקפיד כלל: פפוס בן יהודה. בעלה של מרים מגדלה נשייא היה וכשיוצא מציתו לשוק נועל דלת בפניה שלא תדבר לכל אדם ומנה שאינה הוגנת היא זו שמתוך כך איצה נכנסת צניינים ומנה תמחיו: ופרומה

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה וכו' וכל אלו שאין אמה יכול להוציא כגון נתקן: (ב) תוס' ד"ה כ"ש סברי וכו' כ"ז ס"א ב"ה סברי והיה אם לא תמצא חן (כ"ה נדפדור) ושלפניו הנה ע"פ רש"י):

הגהות מהר"ב רישבורג ע"ש תוס' ד"ה מה הלן בג' ראוי: קשה לי האך כגון נתקן: (ג) תוס' ד"ה כ"ש סברי וכו' כ"ז ס"א ב"ה סברי והיה אם לא תמצא חן (כ"ה נדפדור) ושלפניו הנה ע"פ רש"י):

מוסף תוספות א. גיטין סמון יד: החזירו רבינו חם גט אחר מפני הלכה אע"פ שכשר לעבור עליו כן לאין, נללא ל"ל וכו' גיטין סמון פנים מלכות מ"ה ספי' ק"ד יעשוה וכו' משניות וכו':

הדלת בפני אשתו ויצא. ויש לך אדם שזוכר נופל לתוך כוסו וזורקו ושותהו זוהי מרת כל אדם שרואה את אשתו מדברת עם שכניה ועם קרוביה ומניחה. ויש לך אדם שזוכר נופל בתוך תמחויו שלו ומימחו ומצו